

УДК [008:782](477)

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/83-3-14>**Ольга УМАНЕЦЬ,**

orcid.org/0009-0008-2113-1292

кандидат мистецтвознавства, доцент,

доцент кафедри культурології

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

(Харків, Україна) oumanets5.10@ukr.net

ЖАНРОВА МОДЕЛЬ ОПЕРИ У СУЧАСНОМУ ПРОСТОРИ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ

Мета статті полягає у виявленні загальних тенденцій концептуальної, тематичної, образної та жанрово-стильової інтерпретації жанрової моделі опери в культурному просторі України межі XX–XXI століть. Методологія статті ґрунтується на компаративних настановах, які передбачають залучення настанов культурологічного підходу, жанрового та стильового аналізу. Акцентовано значущість мультикультурних спрямувань культури метамодерну як детермінантів формування жанрово константних, доцентрових та жанрово-дифузійних, відцентрових тенденцій трансформації жанрової моделі опери. Показано, що апробація релігійної тематики, як концептуальний модус модифікації жанрової моделі опери, резонує із сучасним процесом відродження релігійних основ і ревізії ціннісних основ людства та характеризується такими рисами, як: синтез зі світською академічною традицією та автентичними витоками; формування нових мікстових жанрових номінацій; поєднання різних модусів музичного мислення, вокальних технік, тембрових знаків різних культур; синтез із національною, історичною тематикою тощо. Доведено такі особливості трансформації жанрової моделі опери в контексті національної, зокрема й національно-історичної, тематики: актуалізація персонологічних вимірів; тяжіння до метафоричної, трагічної та фантасмагоричної інтерпретації моделі героїко-історичної опери; синтез із палітрою засобів виразності кінематографу; акумуляція стильових основ музичного мистецтва в діяхронії та синхронії, зокрема автентичних настанов, традицій народнопісенного виконавства та новітніх настанов електронної музики; тяжіння до модуляції в сферу камерної вокальної музики. Виявлено, що камерні трансформації жанрової моделі опери, зокрема в її моно-варіанті, маркуються такими рисами, як: значущість філософської проблематики та проблематики духовного буття Людини у світоглядних параметрах сучасної культурної парадигми; плюралістичність стильових витоків і спрямувань жанрової дифузії; вагомість перформативних тенденцій. Обґрунтовано, що релігійний, національний концептуальний модуси трансформації жанрової моделі опери та тенденція її камернізації демонструють спрямованість на позиціонування опери як метатекстуального знаку духовної, художньої пам'яті.

Ключові слова: сучасна українська музика, опера, жанрова модель, камерна вокальна музика, жанр, стиль.

Olha UMANETS,

orcid.org/0009-0008-2113-1292

Candidate of Art Criticism, Associative Professor;

Associative Professor at the Department of Cultural Studies

Yaroslav Mudry National Law University

(Kharkiv, Ukraine) oumanets5.10@ukr.net

THE GENRE MODEL OF OPERA IN THE CONTEMPORARY SPACE OF NATIONAL CULTURE

The purpose of the article is to identify general trends in the conceptual, thematic, figurative, genre and stylistic interpretation of the genre model of opera in the cultural space of Ukraine at the turn of the XX–XXI centuries. The methodology of the article is based on comparative guidelines that involve the use of cultural studies, genre and style analysis. The significance of multicultural trends in the culture of metamodernity as determinants of the formation of genre-constant, centripetal and genre-diffusive, centrifugal trends in the transformation of the genre model of opera is emphasized. It is shown that the approbation of religious themes, as a conceptual modus opera genre model modification, resonates with the modern process of revival religious foundations and revision of the value foundations of humanity and is characterized by the following features: synthesis with the secular academic tradition and authentic origins; formation of new mixed genre nominations; combination of different modes of musical thinking, vocal techniques, timbre sings of different cultures; synthesis with national and historical themes, etc. The following peculiarities of the transformation of the genre model of opera in the context of national, including national-historical, themes are proved: actualization of personological dimensions; tendency to metaphorical, tragic and phantasmagoric interpretation of the model of

heroic-historical opera; synthesis with the palette of cinematic expressive means; accumulation of stylistic foundations of musical art in diachrony and synchrony, in particular authentic guidelines, traditions of folk-song performance and the latest guidelines of electronic music; tendency to modulation in the field of chamber vocal music. It is revealed that the chamber transformations of the genre model of opera, in particular in its mono-variant, are marked by such features as: the importance of philosophical issues and the problem of the spiritual being of Man in the worldview parameters of the modern cultural paradigm; pluralism of stylistic origins and directions of genre diffusion; the importance of performative trends. It is proved that the religious and national conceptual modes of transformation of the genre model of opera and the tendency of its chamberization demonstrate the orientation towards positioning opera as a metatextual sing of spiritual and artistic memory.

Key words: opera, genre model, chamber vocal music, genre, style.

Постановка проблеми. Від початку дискусій щодо сутності та специфіки світоглядної картини світу III тисячоліття, її багатовимірність, внутрішня антиномічність і плюралістичність як її основи, що парадоксальним чином уможливають існування різних істин, аксіологічних настанов, знаходить виявлення в амплітуді коливань між деклараціями радикальної новаційності та певної вторинності. Імпульсами до їх формування можемо визнати прагнення віднайти нові ціннісні опори у принципово мінливому світі метамодерну з його апологетикою суб'єктивності та нечуваною раніше деструкцією фактично всіх компонентів «архітектури світу» та водночас зберегти духовний, зокрема й художній досвід як іманентну основу людського буття.

На рівні художньої практики ці дихотомічні спрямування знаходять виявлення у плюралістичності трансформацій жанрових моделей музичного мистецтва, які у художній пам'яті людства «осіяні» статусом концентрованого втілення специфіки ракурсів мистецького світобачення. Водночас із активним процесом стильової інтерференції у сучасному художньому просторі це знаходить виявлення у коливаннях між «постмодерністським і домодерністським ентузіазмом та іронією, сарказмом і цирістю, еkleктикою та чистотою, спогляданням і руйнуванням, відповідальністю та відстороненням, наївністю і самопізнанням» (Губернатор, 2023: 111).

У світлі такого дискурсу осциляції (Шабанова, 2019) центротворним ядром напруженого пошуку духовних основ стає «етичне, пов'язане з пошуком автентичності та визначенням коренів буття у спосіб, що дозволяє фрагментованому «я» інтегруватися у нові конфігурації смислу» (Dumitrescu, 2016). Нові конфігурації смислу конструюють і нові параметри художньої рефлексії, виявляючись у численних, суб'єктивно детермінованих версіях жанрової моделі опери.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Постаючи в авангарді процесу жанрової трансформації, сучасна національна опера є однією з проблемних царин музикологічного дискурсу,

позначеною різноспрямованістю дослідницького опанування. Це демонструють розвідки таких науковців, як О. Берегова (2020), І. Матійчин, Л. Серганюк, Є. Пахомова (2018), А. Чібалашвілі (2020), у яких висвітлюються синтезуючі жанрово-стильові процеси в контексті жанрової моделі опери, О. Кузьміна, Д. Романец (із питань еволюції та специфіки дитячої опери), Лю Шитін (із питань виконавських вимірів сучасного національного оперного мистецтва). Різноманіття модифікацій жанрової моделі опери детермінує пріоритетність висвітлення їх специфіки у контексті творчих світів сучасних українських композиторів, що засвідчують розвідки О. Бабій, Н. Белік-Золотарьової, Т. Воронової (2021), О. Дерев'янченко, Л. Кияновської (2012), О. Козаренка, О. Корчової, Д. Маклюка, А. Луїної, П. Рудь, О. Скворцової (2022), Р. Станкович-Спольської, В. Степурка, Ся Мін, О. Уманець (2023а) та ін. Новаційний вектор музикологічної думки, спрямованої на осягнення особливостей моноопери, формують розвідки А. Носулі, О. Сетун, С. Щітової та Г. Юфімчук-Заворотної, О. Уманець (2023б).

Зазначимо, що притаманна сучасній українській музикології тенденція висвітлення специфіки тематично-образних, мовно-мовленневих, виразових параметрів конкретних інтерпретацій жанрової моделі опери є підґрунтям масштабного компендіуму щодо її концептуальної, жанрово-стильової специфіки. Проте із цією масштабністю певним чином дисонує дискретність висвітлення загальних векторів модифікації опери в національному культурному просторі, що детермінує **актуальність** статті.

Мета статті – виявлення загальних тенденцій концептуальної, тематичної, образної та жанрово-стильової інтерпретації жанрової моделі опери в культурному просторі України межі ХХ–ХХІ ст.

Виклад основного матеріалу. Характеризуючи процес переосмислення сутності та специфіки жанрових настанов музичного мистецтва межі ХХ–ХХІ ст., А. Чібалашвілі виокремлює такі його домінуючі вектори, як «використання нових композиторських прийомів зі збережен-

ням ознак традиційних жанрів; взаємодія різних жанрів; синтез музики з іншими видами мистецтва, а також залучення нових медіа» (2020: 152). Проекція таких векторів у простір оперного мистецтва засвідчує наявність і значущість жанрово константного, доцентрового вектору, у світлі якого збереження жанрової номінативності опери синтезується з інтенсивним переосмисленням концептуальних, мовно-мовленнєвих, виразових параметрів на всіх рівнях організації художнього цілого. Водночас значущим є й відцентровий, жанрово-дифузний вектор, що знаходить виявлення у численних синтезуючих номінаціях-модифікаціях опери, у яких «спостерігаються відмінні від традиційних для опери співвідношення вокальної та інструментальної складових, нова драматургічна функція хору, перетворення різних форм фольклору, залучення декламації та розмовних інтонацій тощо» (Берегова, 2020: 88).

На рівні художньої практики така різноспрямованість знаходить виявлення у декларованій С. Басовською диференціації варіантів національного оперного жанру, за якою «усі зразки сучасної української опери можна розділити на дві групи: 1) монументальні вистави традиційної форми, але наповнені сучасною стилістикою; 2) камерні опери-перформанси, що не потребують значних людських ресурсів і сталого виконавського складу» (2024: 42–43). Не вступаючи в дискусію з науковицею, значимо вагомість і затребуваність такої класифікації та водночас можливість подальшого розширення та деталізації. На рівні художньої практики її підґрунтя складає інтенсивний процес розширення спектру концептуальних, композиційно-структурних, жанрово-стильових, мовно-виразових модифікаційних модуляцій опери та мобільність, варіативність, емерджентність і унікальність їх співвідношень у просторах конкретних творів.

Насамперед виокремимо концептуальну модуляцію, спрямовану на суміщення світської та сакральної ліній академічної традиції музичного мистецтва. Деструкція їх автономності, що маркувала музичні простори в контексті культурних парадигм Ренесансу та Нового часу, закарбовує притаманний постсучасності – метамодерну процес відродження релігійних настанов. У зв'язку із його інтенсивністю С. Яремчук зазначає, що «у сучасному суспільстві, в якому відбуваються масштабні зміни, що супроводжуються плюралізацією ціннісних орієнтирів і рефлексії унаслідок соціокультурної динаміки, релігія зазнає якісних трансформацій і стає дедалі більш різноманітним і складним феноменом» (2020: 45).

Складність цього процесу закарбовується в апробації релігійної тематики в оперних опусах Л. Дичко. «Золотослов» та «Різдвяне дійство» демонструють не тільки дифузю світського та сакрального вимірів національної культури, а й автентичної та академічної традиції. Виявленням цього на макро-рівні слугує синтез традицій народного та академічного театру, на мезо- та мікро-рівнях – уведення інтонаційних «покажчиків» плачу, колядки. Накладання-взаємопроникнення жанрових моделей опери й ораторії у творчості Л. Дичко стає імпульсом до їх номінування на рівні наукової рефлексії як хорових опер, що відбиває складний, дихотомічний процес деструкції усталених параметрів жанру та водночас закріплення його нових формотворних, композиційно-структурних покажчиків, а також значущості «нових функціональних рівнів твору, зокрема візуально-синестезійного («екфразистивного») та синопсійного (кольорового) бачення» (Пахомова, 2018: 172).

Новаційні концептуальні виміри національної опери, інспіровані апробацією релігійної тематики, у «Благовіщенні» О. Щетинського слугують умасштабленню модифікаційних тенденцій. На рівні жанру це знаходить виявлення у своєрідній амбівалентності твору, який автором номінується і як опера, і як «сценічні діалоги без акомпанементу» (Щетинський, 2019: 81), на рівні драматургії – в аконфліктності, яка слугує максимальній інтенсифікації імпліцитної, «внутрішньої дії – преображення Марії, простеження її шляху від пасивного стану до обраності до повного об'єднання з небесною волею» (там само, 2019: 85).

Відзначимо і суттєву концептуальну модифікацію жанрової моделі опери, детерміновану специфікою тембрального мислення. Уведення до інструментальної царини твору маркерів різних, зокрема й азійських культур (фортепіано, челеста та масштабна група перкусії – тамтам, лінійні та індійські дзвіночки, гонги, кроталі) та переосмислення їх функцій, за якого вони постають як «двійники» вокалу – носії мелодичного начала, створює перехрещення національних модусів культури та традицій музичного мистецтва та «по горизонталі» формує полікультурну ауру твору, співзвучну метамодерному мультикультуралізму.

Полікультуральні інтенції твору зумовлюються і формуванням метахронотопу твору. Сформований суміщенням різних модусів музичного мислення – атональності, модальності, алеаторики, емансипації дисонансу та водночас різних модусів вокального начала – псалмодії-речитації, кантилени, аріозності, речитативності, Sprechgesang

тощо, він стає «вертикальним» вираженням мультикультуральних спрямувань сучасності.

Значущість ідентифікаційних процесів, тяжіння до переосмислення національної історії стає для сучасної української опери однією з концептуальних домінант. Зазначимо, що історичний модус національної опери демонструє глибинний ментальну детермінованість, постаючи у синтезі із тенденціями релігійного ренесансу. Закарбуванням такого синтезу є опера «Мойсей» М. Скорика, у якій крізь призму історичних паралелей порушуються екзистенційні проблеми буття національної спільноти, втілюється глибинна сутність мистецьких процесів межі ХХ–ХХІ ст., які «у світовому масштабі і в кращих своїх проявах – зосереджені на пошуку гармонії між віддаленими епохами і сучасною реальністю, знаходженням магістральних шляхів у просторі глобалізованого світу і так само відстоюють фундаментальні моральні цінності, як це було притаманно для будь-якого справжнього мистецтва протягом тисячоліть, незалежно від пріоритетів того чи іншого історичного стилю» (Кияновська, 2012: 380). Концептуальний синтез, резонанс із позачасово значущими духовними цінностями на жанрово-стильовому рівні в опері М. Скорика закарбовують багаторівнева концентрація знаків жанрових моделей барокової епохи сакральної традиції (риторичні фігури хреста, *anabasis*, *catabasis*, *passus duriusculus*), шкільної драми, а також «інтонаційні моделі, стилістично наближені до східного та українського мелосу неоромантична стильова модель, представлена жанрами любовного дуету-згоди та баркарולי; танцювально-маршова складова, використана для характеристики негативних персонажів» (Берегова, 2020: 90).

Національно-історичний концептуальний модус в сучасній українській опері репрезентований і в персонологічних вимірах. Так, опера «Поет» Л. Колодуба при збереженні іманентних конструктивів жанрової моделі, демонструє її концептуальну модифікацію, пов'язану із трагічно-фантазмагоричною, метафоричною, (Воронова, 2021: 32) інтерпретацією героїко-історичного варіанту національної опери, та жанрову трансформацію, зумовлену задіянням засобів виразності кінематографу (монтажність, накладання «кадрів»-психологічних станів персонажів тощо).

В експериментальну мовно-виразову царину проєкціює жанрову модель опери А. Загайкевич. Опера мисткині «Вишиваний. Король України» відбиває процес пошуку нової лексики оперного жанру на засадах синтезу автентики й академічної традиції та апробації настанов «нової оперної

парадигми, яка насичена алюзіями-зв'язками з усім буттям жанрової моделі опери, світоглядними пошуками сучасності та її звуковою «аурою», утворюваною зокрема залученням засобів електроакустики, алгоритмами осмислення сутності та специфіки ролі виконавця у творчому процесі втілення музичного твору» (Скворцова, 2022: 24).

У межах національного концептуального модусу української опери формуються його варіанти, позначені як актуалізацією ментальних настанов, так і інтенсифікацією дифузних процесів у царині жанру та стилю. Їх яскравим свідченням є оперні твори Є. Станковича – «Цвіт папороті», що репрезентує синтез народнопісенного та академічного модусів вокального мистецтва, та «Opera Rustica». Багаторівнева (зокрема і в історико-культурному та національному вимірах) концентрація в «Opera Rustica» маркерів кантати, вокального циклу, романсу, токати, колискової вокалізи, рондо, ноктюрну, а також академічної європейської та української побутової та народнопісенної традиції вокального мистецтва (Уманець, 2023а) поєднується у творі із тенденціями хронотопічного «стиснення» – камернізації, модуляції жанрової моделі опери в концертну площину.

У сучасному просторі національної культури різноспрямованість і варіативна комплементарність векторів модифікації жанрової моделі опери унаочнюється в актуалізації її камерної інтерпретації та моно-варіанту. Редукція композиційно-структурних та виконавських параметрів опери в умовах її трансляції у камерну сольну площину поєднується із тенденцією умасштаблення та урізноманітнення концептуальних та жанрово-стильових вимірів. В камерних монооперах К. Цепколенко, Л. Юріної, В. Польової, Ю. Гомельської, Л. Самодаєвої це відбивається в таких рисах, як суб'єктивна інтерпретація вічно актуальних проблем людського буття, домінування граничних психологічних станів, тяжіння до іронії та пародійності, перформативність, інтенсифікації пластичної компоненти виконавського втілення тощо. Резонучи з метамодерною спрямованістю на досягнення культури як єдиного поля духовного досвіду людства, сучасна камерна моноопера постає як інколи парадоксальна сфера поєднання плюралістичних, експериментальних стильових основ і автентики, царина «театру одного виконавця» – носія загальнолюдських сенсів буття.

Релігійний модус камерної опери, репрезентований монооперою Є. Марчук «Марія Магдаліна», формує своєрідний колоподібний онтологічний вектор процесу національної трансформації жанрової моделі опери. Релігійна тематика у

творі Є. Марчук, насиченому алюзіями і знаками музичної культури Середньовіччя (в її світському та сакральному вимірах) та водночас сучасності (тембр електрооргану), зокрема в її пластичній специфічності. Це відбиває значущість «мовчазного» хору – пластично-хореографічної компоненти – тієї змістовної зернини, навколо якої поєднуються маркери різних національних та історико-культурних просторів та усталюються настанови композиційно-структурної редукції та перформативного інтерпретування жанру.

Висновки. У плюралістичній панорамі трансформацій жанрової моделі опери у просторі сучасної національної культури, релевантній мультикультурним тяжінням метамодерну, різноспрямованості пошуку нових смислів людського буття та модусів мистецького переосмислення сутності та специфіки жанрових і стильових настанов музичного мистецтва, окреслюються жанрово константні, доцентрові та жанрово-дифузійні тенденції.

Апробація релігійної тематики, як концептуальний модус модифікації жанрової моделі опери резонує із сучасним процесом відродження релігійних настанов і переосмислення аксіологічних орієнтирів людства. У просторі національного оперного мистецтва прецеденти втілення релігійної тематики демонструють: синтез зі світською традицією академічного музичного мистецтва та автентичними витоками; умасштаблення простору жанру новаційними жанровими номінаціями – хорова опера, опера-ораторія, діалоги; значущість полікультурних тяжінь, виявлених у синтезі різних модусів музичного мислення, вокальних технік, тембрових знаків різних культур; синтез з національною, історичною тематикою тощо.

Національний, зокрема й національно-історичний, концептуальний модус модифікування жанрової моделі опери позначений: актуаліза-

цією персонологічних вимірів; метафоричною, трагічно-фантазмагоричною інтерпретацією моделі героїко-історичної опери; синтезом із палітрою засобів виразності кінематографу; акумуляцією стильового досвіду музичного мистецтва в діахронії та синхронії поєднанням автентичних настанов, народнопісенних виконавської традиції і новітніх настанов електронної музики; тенденцією синтезом із камерною вокальною музикою.

Камерні трансформації жанрової моделі опери, зокрема в її моно-варіанті, засвідчують: значущість філософської проблематики та проблематики духовного буття Людини у світоглядних параметрах сучасної культурної парадигми; плюралістичність стильових витоків і спрямувань жанрової дифузії; вагомість перформативних тенденцій.

Проте плюралізм мистецького осягнення опери та в деяких випадках граничне «розтягування» її жанротворних параметрів стає не знаком фіналізації онтосу жанрової моделі, а знаком нового етапу буття. Адже у перехрещенні релігійного, національного, зокрема національно-історичного, філософського тощо концептуальних модусів трансформації національної опери та її багатовимірних перетворень на основі збереження жанрової моделі, синтезу із жанровими маркерами різних у часі та просторі культур, дифузії академічної та фольклорної традиції окреслюється загальна для пошуків українських митців спрямованість на позиціонування опери як метатекстуального знаку духовної, художньої пам'яті, здатного до проєкції в різні змістові та стильові простори та резонування з актуальними проблемами буття нації та особистості.

Перспективи подальших досліджень полягають у висвітленні особливостей процесів камернізації сучасної української опери.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Берегова О. Діалог культур: образ Іншого в музичному універсумі: монографія. Київ: Інститут культурології НАН України, 2020. 304 с.
2. Басовська С. Генезис та етапи розвитку українського оперного мистецтва: до питання періодизації. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 2024. Вип. 76, т. 1. С. 37–44. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/76-1-6>
3. Воронова Т. Опера Левка Колодуба «Поет» як вектор режисерської актуалізації образу Кобзаря в реаліях сьогодення. *Українське музикознавство*, 2021. Вип. 47. С. 28–37. DOI: <https://doi.org/10.3138/0130-5298.2021.47.256716>
4. Губернатор О. І. Метамодернізм як нова парадигма сучасних культурних практик. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, 2023, № 1. С. 109–114. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.1.2023.277643>
5. Кияновська Л. Музичне прочитання поезії Франка у вимірах сучасної естетики (на прикладі творчості львівських композиторів). *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність*, 2012, № 21. С. 377–388.
6. Пахомова Є. Г. Синестезійні аспекти композиторського мислення Лесі Дичко (на прикладі хорових опер «Золотослов» та «Різдвяне дійство»): дис. ....канд. мистецтвознавства: 26.00.01. Київ: Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського, 2018. 207 с.

7. Скворцова О. «Вишиваний. Король України» А. Загайкевич: національна опера на шляху формування нової парадигми жанру. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 2022. Вип. 47, т. 4. С. 22–28. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/47-4-4>
8. Уманець О. В. «Opera Rustica» («Сільські сцени») Є. Станковича: камерні трансформації оперного жанру. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 2023. Вип. 59, т. 3. С. 128–135. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/64-2-21>
9. Уманець О. В. Сучасна національна моноопера: тенденції модифікування жанрової моделі. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 2023. Вип. 64, т. 2. С. 69–76. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/59-3-11>
10. Чібалашвілі А. Зародження нових жанрових інваріантів у межах фестивалю «Два дні й дві ночі нової музики». *Художня культура. Актуальні проблеми*, 2020, № 16 (1). С. 149–154. DOI: <https://doi.org/10.31500/1992-5514.16.2020.205252>
11. Шабанова Ю. О. Осциляція як вимір філософії метамодерну. *Епістемологічні дослідження в філософії, соціальних і політичних науках*, 2019, № 2 (2). С. 13–22. DOI: <https://doi.org/10.15421/341920>
12. Щетинський О. С. Музична іконографія Благовіщення: особистий досвід. *Аспекти історичного музикознавства*, 2019. Вип. XVII. С. 74–89. DOI: [10.34064/khnum21705](https://doi.org/10.34064/khnum21705)
13. Яремчук С. С. Релігійні практики в сучасному соціумі: інституціональний контекст: монографія. Чернівці: Чернівецький університет ім. Ю. Федьковича, 2020. 400 с.
14. Dumitrescu, A. What is the Metamodernism and Why Bother? Meditation on Metamodernism as Period Term ad as a Mode. 2016. https://www.researchgate.net/publication/320244318_What_is_Metamodernism_and_Why_Bother_Meditations_on_Metamodernism_as_a_Period_Term_and_as_a_Mode

REFERENCES

1. Berehova, O. (2020). Dialoh kultur: obraz Inshoho v muzychnomu universumi [Dialogue of cultures: the image of Other in the musical universe]. Kyiv: Institute of Cultural Studies of the National Academy of Science of Ukraine, 304 [in Ukrainian].
2. Basovska, S. (2024). Henezys ta etapy rozvytku ukrainskoho opernoho mystetstva: do pytannia periodyzatsii [Genesis and stages of development of Ukrainian opera art: to the question of periodization]. *Current issues of the Humanities*, 76, vol. 1, 37–44 [in Ukrainian]. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/76-1-6>
3. Voronova, T. (2021). Opera Levka Koloduba «Poet» yak vector rezhyserskoi aktualizatsii obrazu Kobzaria v realii-akh sohodennia [Opera by Lev Kolodub «The Poet» as a vector of director's actualization of the Kobzar's image in modern Ukrainian realities]. *Ukrainian musicology*, 47, 28–37. DOI: <https://doi.org/10.3138/0130-5298.2021.47.256716> [in Ukrainian].
4. Hubernator, O. I. (2023). Metamodernizm yak nova paradyhma suchasnykh kulturnykh praktyk [Metamodernism as a new paradigm of modern cultural practice]. *National Staff of Culture and Arts Herald*, 1, 109–114 DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.1.2023.277643> [in Ukrainian].
5. Kyuanovska, L. (2012). Muzchne prochyttannia poezii Franka u vymirakh suchasnoi estetyky (na prykladi tvorchosti lvivskykh kompozytoriv) [Musical reading of Franko's poetry in the dimensions of modern aesthetic (on the example of the work of Lviv composers)]. *Ukraine: cultural heritage, national consciousness, statehood*, 21, 377–388 [in Ukrainian].
6. Pakhomova, Y. H. (2018). Synesteziini aspekty kompozytorskoho myslennia Lesi Dychko (na prykladi khorovykh oper «Zolotoslov» ta «Rizdviane diistvo») [The synesthetic aspects of Lesia Dychko's thinking as a composer (study based on «Zolotoslov» and «Christmas Play» choral operas)]. (*Candidate's thesis*). Kyiv: P. I. Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine, 207 [in Ukrainian].
7. Skvortsova, O. (2022). «Vyshyvanyi. Korol Ukrainy» A. Zahaikevych: natsionalna opera na shliakhu formuvannia novoi paradyhmy zhanru [«Vyshyvanyi. The king of Ukraine» by A. Zahaykevych: national opera on the way of developing a new genre paradigm]. *Current issues of the Humanities*, 47, vol. 4, 22–28 DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/47-4-4> [in Ukrainian].
8. Umanets, O. V. (2023). «Opera Rustica» («Silski stseny») Ye. Stankovycha: kamerni transformatsii opernoho zhanru [«Opera Rustica» («Rural Scenes») by Ye. Stankovich: chamber transformation of the opera genre]. *Current issues of the Humanities*, 59, vol. 3, 128–135 DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/64-2-21> [in Ukrainian].
9. Umanets, O. V. (2023). Suchasna natsionalna monoopera: tendentsii modyfikuvannia zhanrovoi modeli [Modern national mono-opera: tendencies of genre model modification]. *Current issues of the Humanities*, 64, vol. 2, 69–76 DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/59-3-11> [in Ukrainian].
10. Chibalashvili, A. (2020). Zarodzhennia novykh zhanrovyykh invariantiv u mezhakh festyvaliu «Dva dni y dvi nochi novoi muzyky» [The Emergence of new genre in the framework of the festival «Two Days and Two Nights of New Music»]. *Artistic Culture, Topical issues*, 16 (1), 149–154 DOI: <https://doi.org/10.31500/1992-5514.16.2020.205252> [in Ukrainian].
11. Shabanova, Yu. O. (2019). Ostsylatsiia yak vymir filosofii metamodernu [Osillation as determination of Metamodern Philosophy]. *Epistemological Studies in Philosophy, Social and Political Sciences*, 2 (2), 13–22 DOI: <https://doi.org/10.15421/341920> [in Ukrainian].
12. Shchetynsky, O. S. (2019). Muzhychna ikonohrafiia Blahovishchennia: osobystyi dosvid [Musical iconography of Annunciation: personal experience]. *Aspects of Historical Musicology*, XVII, 74–89 DOI: <https://doi.org/10.34064/khnum21705> [in Ukrainian].

13. Yaremchuk, S. S. (2020). Relihiini praktyky v suchasnomu sotsiumi: instytutsionslnyi kontekst: monografia [Religious practices in modern society: institutional context: a monograph]. Chernivtsi: Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, 400 [in Ukrainian].

14. Dumitresku, A. (2016). What is the Metamodernism and Why Bother? Meditation on Metamodernism as Period Term ad as a Mode. https://www.researchgate.net/publication/320244318_What_is_Metamodernism_and_Why_Bother_Meditations_on_Metamodernism_as_a_Period_Term_and_as_a_Mode